

VEIKKO TALVI PERUSTI SUOMEN ENSIMMÄISEN TEHDASMUSEON

Eero Niinikoski

Kun opetusneuvos Veikko Talvi vietti hieman ennen juhannusta 90-vuotispäiviään Kouvolassa, lehdistö nimesi hänet Kymenlaakson yhdeksi kaikkien aikojen merkittävimmäksi kulttuurivaikuttajaksi. Julkinen sana ei kovin herkästi myönnä tämänkaltaisia tunnustuksia, mutta Talven kohdalla tilanne on kiistaton. Talven monipuolinen ja ansiokas elämäntyö on huomattavalta osin keskittynyt hänen kotimaakuntansa kehittämiseen ja tunnetuksi tekemiseen. Talvi on harvinaisella tavalla pystynyt yhdistämään tutkijan, journalistin ja yhteiskunnallisen vaikuttajan ominaisuudet yhden ja saman päämäärään hyväksi.

Veikko Talvelle läheisiä asioita ovat olleet oman kotiseudun ja maakunnan historiantutkimus, musiikki- ja taide-elämän kehittäminen sekä osallistuminen useiden maakunnallisten organisaatioiden toimintaan. Varsinaisen päivätyönsä Talvi teki lehdistön, aikuisopetuksen ja teollisuuden palveluksessa vuosina 1941–1974.

Näissä tehtävissään Talvi on ollut aloitteentekijänä ja myötävaikuttajana monessa kauaskantoisessa ja Kymenlaakson identiteetin kannalta arvokkaassa hankkeessa. Sellaisista mainittakoon Anjalan kartanomuseo, Kuusankosken kotiseututalo (Lars Sonckin piirtämä entinen koulutalo vuodelta 1898) sekä Verlan tehdasmuseo, joiden säilyminen huomattavana rakennusmuistomerkkinä ja muuttaminen julkiseksi

nähtävyydeksi on paljolti Veikko Talven ansiota.

Valmistuttuaan historian maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1938 Talvi toimi aluksi lehdistön palveluksessa, kunnes hänet kutsuttiin 1946 silloisen Kymintehtaitten Kouvolan Työväenopiston johtajaksi. Tässä työssä hänelle tarjoutui tilaisuus perehtyä kolmijakoiseen kuusankoskelaiseen tehtaalaisyhteisöön. Kymintehtaalaisen, kuusalaan ja voikkaalaisen väestön voimakas omaleimaisuus ja vahva juurtuminen omaan ympäristöönsä yllätti hänet ja antoi sysäyksen teollisen perinteen tallennukseen ja tutkimiseen.

Vuonna 1951 Talvelle tarjottiin töitä Kymiyhtiöstä, joka oli siihen aikaan yksi maamme suurimmista yrityksistä. Näin hänestä tuli tiedottaja ja suhdetoiminta-

Veikko Talven keskeinen tuotanto

Kouvolan historia I. Seudun vaiheita varhaisista ajoista rautatiesolmun syntymiseen vuoteen 1890 saakka. Kouvola: Kouvolan kirja- ja kivipaino. 1953. 183 sivua.

Kymin Osakeyhtiö 1872–1972. Suunnittelu ja teksti Veikko Talvi. Kuvat: Otso Pietinen, Pauli Bergström, Studio B. Möller. Piirrookset ja taitto. Topi Valkonen. Kirjasta myös ruotsin, englannin ja saksankieliset painokset. Helsinki: Frenckelin kirjapaino Oy 1972. 122 sivua.

Verlan tehdasmuseo. Kouvola 1972. 20 sivua. Kirjasta myös ruotsin ja englanninkieliset painokset.

Pohjois-Kymenlaakson teollistuminen. Kymin Osakeyhtiön historia 1872–1917. Kouvolan kirjapaino 1979. 523 sivua.

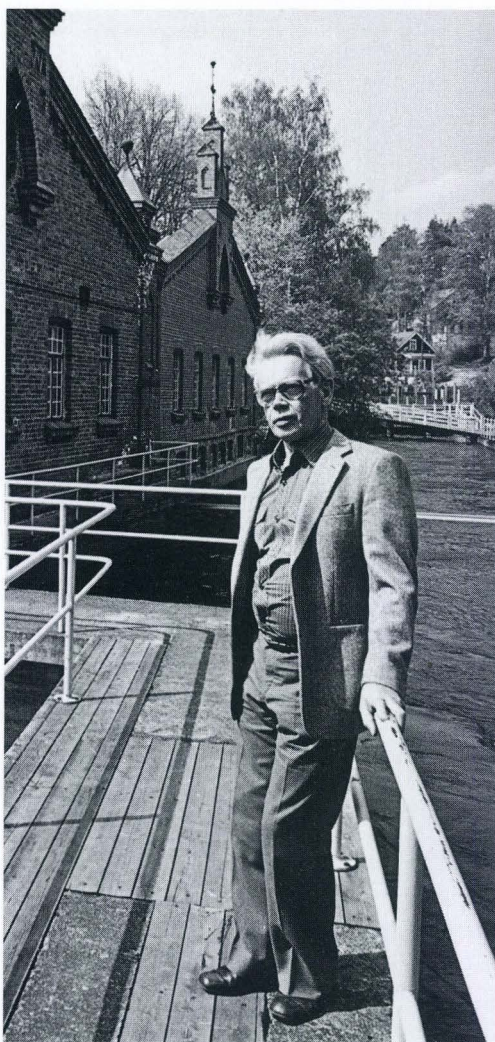
Kouvolan historia II. 1880-luvulta talvisodan syttymiseen. Kouvola: Lehtikanta, 1984. 703 sivua.

Rajalääni. Kaakkaisen Suomen vaiheita. Kymen lääninhallituksen julkaisuja 27. Kouvola 1987. 112 sivua.

Kymenlaakson teollistuminen Suomen itsenäisyyden alkun mennessä. Julkaisijat: Kymenlaakson maakuntaliitto, Kymenlaakson maakuntamuseo, Kymmene Oy. Kuusankoski 1987, 48 sivua.

Lisäksi Veikko Talvi on laatinut useita lehtikirjoituksia ja kotiseutujulkaisuja. Verlan tehdasmuseossa esitettävä lyhytelokuva "Näin tehtiin Verlassa käsipahvia" (1972) on myös hänen käsikirjoittamansa.

Kymin paperiteollisuus Oy ja Kouvolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto julkaisivat vuonna 1991 bibliografian opetusneuvos Veikko Talven 80-vuotispäivän kunniaksi. Veikko Talven kirjallinen tuotanto 1936–1991. Kouvolan painotalo. Kuusankoski 1991. 34 sivua.

Veikko Talvi.

mies. Tehtävä oli tuolloin vielä harvainen Suomessa. Toimiessaan yhtiön henkilöstölehdessä Kymiymytymän päätoimittajana Talvi huomasi, että lehti oli erinomainen väylä ja väline teollisuusperinteen tallennukselle. Hän ryhtyi systemaattisesti haastattelemaan henkilöitä, jotka muistivat vielä tehtaiden toiminnan alkuvaiheita. Henkilöjuttujen ohella hän laati artikkeleita teollisen toi-

minnan eri kehitysvaiheista. Tallennustyö ei rajoittunut pelkästään Kuusankoskelle, vaan hän kirjoitti systemaattisesti myös Högforsin tehtaiden (Karkkila), Hallan sahan (Kotka) sekä Juankosken kartonkitehtaan vaiheista.

Samalla hänellä oli tilaisuus kartuttaa yhtiön valokuva-arkistoa hankkimillaan lahjoituskuvilla sekä omatoimisella kuvaustyöllä. Talvi tallensi ahkerasti sekä teollista työtä että metsä- ja uittotyötä. Hänen uurastuksensa tuloksena Kymin keskusarkistossa säilytetään kokoelmaa, jossa on 13 400 mustavalkokuvaa tai negatiivia. Kuvaajan merkkivuoden johdosta Kymiyhtiö järjestää tänä syksynä näyttelyn hänen vuosina 1952–1972 ottamistaan kuvista. Talvi ei unohtanut myöskään elokuvan mahdollisuuksia. Hän valmistutti 1964 dokumentin Verlan pahvitehtaan toiminnasta ja 1972 elokuvan silloisen Kymiyhtiön toiminnasta.

Verlan vanhan puuhiomon ja pahvitehtaan poikkeukselliseen ympäristöön hän kiinnitti huomiota heti Kymiyhtiön palvelukseen tultuaan 1951. Samantien hän teki jopa aloitteen tehtaan museoinnista. ”Insinöörit eivät oikein tykänneet ajatuksesta. Heidän mielestään rakennus sopi pikemminkin varastoksi”, muisteli Talvi myöhemmin. Museo, ja vieläpä Suomen ensimmäinen tehdasmuseo, Verlasta kuitenkin tehtiin vuonna 1972, ja se oli Talven päätäväisen toiminnan tulosta. Hän pystyi vakuuttamaan yhtiön johdon siitä, että kysymyksessä on poikkeuksellisen arvokas tehdaskokonaisuus, jonka säilyttämisellä on merkitystä paitsi omistajayhtiölle myös koko metsäteollisuudelle. Verlan liittäminen UNESCO:n maailmanperintöluetteloon 1996 osoitti, että

kokenut suhdetoimintamies ja suomalaisen teollisuusperinteen uranuurtaja oli oikeassa.

Talven kirjallinen tuotanto on poikkeuksellisen laaja ja monipuolinen, kuten hänen tuotantaan esittelevä painettu bibliografia osoittaa. Hänen pääteoksenaan voidaan pitää Kymiyhtiön historiaa vuosilta 1872–1917, jossa hän selvitteli paitsi tehtaiden laajenemista suurteollisuudeksi myös niiden osuutta tehdaspaikkakunnan sosiaaliseen kehitykseen. Mittava tutkimustyö on ollut myös hänen kirjoittamansa kaksiosainen Kouvolan historia.

Veikko Talven henkilökuva olisi puutteellinen ellei siinä olisi mainintaa hänen intensiivisestä musiikinharrastuksestaan. Toimiessaan 1930-luvulla Ylioppilaskunnan Soittajien ykkösviulistina hän ajatteli jopa musiikkia elämänurakseen. Muutettuaan sotien jälkeen Kuusankoskelle hän palasi musiikin piiriin. Päivätyönsä ja monien luottamustehtäviensä ohella hän toimi Kuusankosken Orkesterin johtajana 1949–1964. Talven johdolla orkesterista kehittyi täysimittainen ja aktiivisesti konsertoiva sinfoniaorkesteri, joka oli siihen aikaan maaseutupaikkakunnalla melkoinen harvinaisuus.

Eero Niinikoski on Talven pitkäaikainen yhteistyökumppani ja Teollisuusperinteen Seuran puheenjohtaja.

Eero.Niinikoski@upm-kymmene.com